

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Tripartita Descriptio. Cvivs Pars Prima Episcoporum institutionem, ...
Secvnda Quicquid ad Episcopi est potestatem, ... Tertia Quod ad casuum
reseruationem, ... Methodo Noua, & expedita complectitur

Quæ omnia ad praxim vtriusque fori, interioris scilicet, & exterioris, & ad
iurisdictionis explicationem exigenda continet

Barbosa, Agostinho

Parisiis, M.DC.XXV.

Episcopo Qvando, Et à quibus canonica portio, quarta decimationum, & ius
cathedraticum debeatur? Allegatio LXXXVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98639](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98639)

pendit Nauarr. dist. conf. 7. numero primo. Idcirco pro Presbyteris aliunde agendum est, & primo contra Prælatos fortiter arguit text. in capit. cum Apost. 6. vers. prohibemus, de censibus.

15 Et ratio illa à priori efficaciter concludens, quod tributis iuris publici sunt, & non nisi à Principe nuperiorem non recognoscens, imponi valent, vel nisi consuetudo immemorialis sit in contrarium, cap. 1. quæ sint regalia, vers. veltigalia, vbi Sebastian. Nauar. à numero quinquagesimo quarto. Bossi. in pract. tit. veltigalia, qui possint imponere, & tit. de Principe, numero 95. Anton. August. in schol. ad collect. 4. Decretalium, ad cap. super quibusdam, verbo Imperatorum, de verborum significat. Menoch. conf. 302. numero vigesimo septimo, versiculo quinto, Menchag. illustr. libro 2. cap. 8. num. 1. Molin. de iustit. tract. 2. disput. 666. Cardin. Tusch. littera G. conclus. 1. numero 7. & littera P. conclus. 32. Cabed. par. 2. decis. 49. numero quarto. Alexand. Trentafinch. variar. libro primo titulo de iure Fisci, resol. 5. à numero primo. Tertio facit, quod etiam ad releuandas omnes necessitates Episcopum non possunt Ecclesijs, neque ecclesiasticis personis tallias, vel collectas indicere, nisi prius Summus Pontifex consulatur, cap. aduersus, 7. vers. propter, de immunit. Ecclesiarum, ergo à fortiori in propriam utilitatem illud facere nequibunt. Vltimo, quod Episcoporum necessitatibus, si de nouo superueniant satis consilium est, vt si manifesta, & rationabilis causa constiterit, cum charitate moderatum valeant auxilium postulare, d. c. cum Apostolus, vers. sustinens, de quotalle allegat. seq. igitur nihil proponitur, quod Prælati contra Presbyteros opituletur.

S Y M M A R I U M.

- 1 Canonica portio nihil aliud est, quam certa bonorum portio debita Episcopo ratione oneris, quod in administratione sui Episcopatus sustinet.
- 2 Canonica portio sic dicitur, eo quod sit à Canonibus approbata, ac debita Decretorum Canoniorum iure.
- 3 Canonica portio quantitas iuxta diuersa tempora, diuersasque diuersarum provinciarum consuetudines, assignata fuit.
- 4 Canonica portio nulla debetur ex consuetudine statio 40. annorum prescripta.
- 5 Luctuosa in aliquibus Hispania locis canonica portio loco subrogata est.
- 6 Luctuosa ex quibus soluenda, ostenditur.
- 7 Canonica portio Episcopo debetur de legatis relictis Ecclesijs, vel pjs locis.
- 8 Prælate, qui habet iurisdictionem quasi Episcopalem in Ecclesia, debetur Canonica portio de relictis ipsi Ecclesia.
- 9 Canonica portio est de lege iurisdictionis.
- 10 Canonica portio Episcopo non debetur de legato relicto loco exempto.
- 11 Canonica portio ex quibus rationibus debetur Episcopo, ostenditur.
- 12 Episcopalia in locis exemptis Episcopus nec exigit, nec percipit.
- 13 Declaratur text. in Clement. secund. §. verum, de sepulture.
- 14 Ecclesia exempta, quæ habet capellas, vel populum non exemptum, tenetur Episcopo ad canonicam, nisi populus pleno iure subiectus esset Ecclesia exemptæ.

15 Pleno iure dicitur Ecclesia ad aliquem pertinere, quando utroque iure, id est in spiritualibus, & temporalibus, eidem subiectæ sunt.

16 Canonica an debeatur si fiat legatum Ecclesiæ exemptæ tempore mortis, subiectæ vero tempore testamenti, ostenditur.

17 Regulares, qui eximantur à solutione quartæ funerali Episcopo debita, ostenditur.

18 Declaratur Concil. Tridentin. sess. 25. de reformation. cap. 13.

19 Concil. Tridentin. fuit confirmatum die vigesima septima Ianuarii 1564.

20 Canonica portio, seu quarta Episcopalis, ex quibus bonis, quæ Ecclesiæ, vel aliquibus locis pjs obueniunt, deduci non possit, ostenditur.

21 Pauperibus, quando aliquid relinquitur in genere, non debetur Canonica portio Episcopo, nisi relinquantur pauperibus certi loci, in num. seq.

22 Canonica portio non detrahatur de relictis personis.

23 Canonica portio non debetur de relictis pro ornamentis, cereis, Ecclesiæ luminarijs, annuarijs, vel pro faciendis choro, pictura, Calice, ac alijs, quæ ad perpetuum diuinum cultum leguntur, vel etiam pro prædictis ornamentis redimendis, ornandis, vel reparandis.

24 Canonica portio an debeatur de relictis pro restauratione, vel adificatione Ecclesiarum, monasteriorum, hospitalium, vel aliorum piorum locorum, si illa non egeant, ostenditur.

25 Canonica portio non debetur quando aliquid legatur vt omni anno fiat solemnitas alicuius sancti.

26 Canonica portio non debetur quando quis in vita donat Ecclesiæ.

27 Canonica portio non debetur ex legando pro maritandis duabus puellis singulis annis facto.

28 Canonica portio an debeatur ex his, quæ hospitalibus, vel confraternitatibus relinquantur, remissive.

29 Canonica portio non debetur si quis subditus Episcopo leget aliquid Ecclesiæ extra diocesim constituta.

30 Episcopus, cui legatum absolute relictum est potest insimul canonicam vindicare portionem.

31 Legatum quando alicui factum est, eo adiecto, vt illo contentus nihil amplius petat, eo ipso quod acceptat, videtur debita renuntiasse.

32 Beneficiarius restator si absolute leget Episcopo cur tunc non possit ipse Episcopus, legatum, & luctuosam insimul retinere, ostenditur.

33 Quarta decimarum Episcopo debita unde initium sumpsit, ostenditur.

34 Episcopus de iure communi in quarta decimarum fundatam habet intentionem.

35 Quarta decimarum iure communi debetur Episcopo ab Ecclesijs curatis, non autem ab ipsis parochianis.

36 Decima prædij, quod in alicuius parochia situm non est, pertinet ad Episcopum.

37 Parochia ubi distinctæ non sunt, decima pertinet ad Episcopum.

38 Quarta decimarum est legis diocesane à qua exempta sunt monasteria.

39 Quarta decimarum potest in totum tolli consuetudine, vel prescriptione, & idem de canonica portione.

40 Cathedralicum, quod ob honorem cathedræ Episcopalis sic dicitur, ultra procurrationem Episcopis debetur.

41 Cathedraticum cum debetur per Presbyteros suis Episcopis, & solet dari in feſto Natiuitatis, & Reſurrectionis Domini.

42 Cathedraticum non poteſt preſcribi, licet per contrariam conſuetudinem poſſit aliter introduci, & numero

45.

43 Cathedratici taxa ſunt duo ſolidi.

44 Solidi duo pro cathedratico ſoluendi ſunt ſecundum taxam, quæ antiquitus ſolui conſuevit, attenta ſemper in huiusmodi taxatione, conſuetudine illa, quæ bona, & rationabilis fuerit.

45 Cathedraticum non conſeruetur remiſſum, licet pleno iure liberaretur Eccleſia, niſi expreſſe ponatur.

EPISCOPO QUANDO, ET à quibus canonica portio, quarta decimationum, & ius cathedraliticum debeatur?

ALLEGATIO LXXXVI.

1 Canonica nihil aliud eſt, quam certa bonorum portio debita Episcopis ratione oneris, quod in adminiſtratione ſui Episcopatus ſuſtinet, introducta ex ſimilitudine legitimæ patri, aut patrono debita, in bonis filij, vel liberti, ad inſtar cuius viſum fuit Episcopo, qui pater, & ſpiritalis patronus eſt, ius ad certam in bonis ſuorum portionem competere.

2 Diciturque canonica portio pro eo quod ſit à canonibus approbata, ac debita decretorum Canonicoꝝ iure ſilueſt. in ſum. verbo canonica portio, m. 1. Fr. Ludovic. Miranda in manuali Prælat. tom. 2. qu. 48. artic. 1. in princ. late Hoſt. in ſum. tit. de ſepultur. & extat opusculum, de canonica quarta portione Lapi, & aliud de eadem re Petri Vbaldi Peruſini.

3 Attento iure certa portio fuit diſſinita, ſcilicet quarta pars reddituum eccleſiaſticorum, & oblationum, caterarumque obuentionum, quæ intuitu pietatis Eccleſijs inferioribus acquirantur, cap. conceſſo, cap. de ritibus, cap. mos eſt, cum multis ibid. 12. q. 2. Poſtea vero tertia pars fuit aſſignata iuxta varietatem prouinciarum, eo adiecto onere, vt Episcopis incumbat fabrica Eccleſiarum inferiorum, vt in noſtra Luſitania factum probat ca. priſcis, cap. vno cum aliis ibid. 10. q. 3. Si tamen egens de illis bonis, quæ deſunctorum iudicio relinquuntur Eccleſijs inferioribus tertia pars ad Episcopos pertinet abſque illo onere, cap. 1. vbi de hac re agitur, neque alicuius oneris mentio ſit, cap. certiſicari de ſepulturis. Aliquando quarta, aliquando medietas iuxta diuerſarum prouinciarum diuerſas conſuetudines, d. capit. certiſicari, capit. requiſiſti, in princip. de teſtament. Couar. in capit. officij decim. quart. in princip. eod. titul. Aloyſ. Ricc. in praxi aurea reſol. 209. concl. 5. Bertrachin. de Episcopo lib. 4. part. 4. num. 40.

4 Aliquando vero conſuetudine ſpatio quadraginta annorum præſcripta nulla Canonica portio debetur Franciſc. Leo in theſauro ſeri eccleſiaſticæ p. 2. capite decimo quarto, de quart. funeralium. numero vigefimo nono poſt Innoc. Petrum Peruſin. & Panorm. ſequitur Azor. inſtitut. moral. par. 2. lib. 9. cap. 12. qu.

3. vbi q. 4. cum ſilueſt. in ſum. verbo Canonica portio quaſt. 2.

5 Reſoluit Episcopum non poſſe vi pacti renuntiare iuri prædictæ quartæ, quando notabili damno Eccleſia læditur. Vnde in aliquibus Hiſpaniæ diœceſibus loco huius quartæ, quæ penitus abrogata eſt, ſubrogatum fuit ius quoddam Episcopale quod vulgariter dicitur, luſtuofa, quæ ſoluenda eſt ex bonis mobilibus beneficiarij mortui illius Eccleſiæ, quæ habebat quartam decimationum, & in aliquot locis eſt certa quantitas argenti, vel in materia: in alijs eſt pretioſior ſupellex, quam habent beneficiarij prædicti.

6 Et quamuis Capitula Eccleſiarum Cathedralium in certis locis habeant illam quartam mortuorum ex aliquot pijs locis, vel illam luſtuofam ſubrogatam in locum ipſius, ex beneficiariis mortuis aliquarum Eccleſiarum Episcopatus, non per hoc deſinit prædicta quarta, vel luſtuofa eſſe ius Episcopale ſua natura, licet per accidens pertineat ad Capitula, cum hoc habeant propter ſeparationem bonorum inter factam inter ipſa Capitula, & Episcopos.

7 Regula igitur conſtituenda eſt in hac materia, quod Episcopo debetur Canonica hæc portio de legatis relictis Eccleſijs, vel alijs pijs locis, capit. conſequente, de officio Ordin. vbi gloſ. verbo mortuorum, capit. requiſiſti, capit. vltim. de teſtament. capit. 1. cum ſequentibus 10. q. 3. cap. de quarta, de præſcript. Franciſc. Leo d. cap. 14. numer. 6. Aloyſ. Ricc. in praxi aurea reſol. 209. numer. 1. Fr. Ludov. Miranda d. q. 48. artic. 3.

8 Episcopi autem nomine hic intelligo Archidiaconum, aut quemuis alium Prælatum inferiorem, qui habet in ea Eccleſia iuriſdictionem quali Episcopalem.

9 Ratio eſt, quia Canonica eſt de lege iuriſdictionis, Innocent. in cap. 1. de ſtatu monach. vbi gloſ. de Canonica Episcop. capit. 1. numero quarto. Episcopo debita iure Episcopali, quod cum huiusmodi Prælati habeant in Eccleſijs ſibi pleno iure ſubiectis, habere etiam debent cum omnibus emolumentis connexis, & annexis, Vbaldi d. tract. c. 4. q. 4. princ. n. 1. verſ. notandum.

10 Ex quibus primo dubitari poteſt. Vtrum ſi legatum relinquatur loco exempto, debeatur Episcopo Canonica portio? partem negatiuam, quæ vera eſt, ſequuntur Innocent. & Doct. communiter in c. officij, de teſtament. vbi Abb. numero ſexto Bald. in l. ſi quis ad declinandam, col. 6. verſ. iuxta hoc, de Episcopis, & clericis. ſilueſt. in ſum. verbo Canonica portio, quaſtione tertia numero quarto. Angel. eodem verbo, num. 7. Lap. d. 4. quaſt. 4. Vbaldi eodem tract. capit. quart. quaſtione ſext. Fr. Ludovic. Miranda d. quaſtione 48. artic. 2.

11 Pro quibus illud extenditur, quia huiusmodi Canonica debetur Episcopo, vel in recognitionem ſuperioritatis, ſicut cætera iura Episcopalia, de quibus in d. cap. conſequente. Vel ob communionem, quæ inter Episcopum, & Eccleſias ſibi ſubiectas reperitur, d. cap. requiſiſti, verſic. ſecus. Vel propter onus, quod ſuſtinet in celebrando ſolemniſſime, Ordines conferendo, prædicando, atque alia omnia ferendo, quæ tam ad forum contentioſum, quam pœnitentiale ſpectant, Vbaldi d. quaſtione 6. numero quinto, quæ rationes nullatenus vigent reſpectu loci exempti, quia cum immediate Pontifici ſubijciatur, non oportet, vt ſol-

uatur aliquid Episcopo in signum superioritatis, quam non habet respectu illius loci: deinde nulla inter utrumque reperitur communicatio, neque vlla cura pastoralis, aut pabulum exercetur.

12. Vltius facit, quod Episcopus, neque exigit, neque percipit iura Episcopalia in locis exemptis, cap. luminoso, 18. q. 2. cap. cum Episcopus, 7. de offic. Ordin. in 6. ubi glossa recepta verbo exempto; cum solus Papa dicatur Ordinarius Episcopus exemptorum capit. nulla distinct. 93. iuncta glossa vlt. ibid. cap. auctoritate 4. de priuilegiis in 6. Non obstat tex. in Clem. 2. §. verum, de sepulturis.

13. Vbi religiosi, quamuis exempti, coguntur soluere Ecclesie parochiali canonicam portionem de omnibus obventionibus, tam funeralibus, quam aliis quibuscunque, & quomodocunque relictis, quia respondetur textum illum non agere de iure Episcopali, sed de parochiali, quod parochis debetur propter ministerium Sacramentorum, & caetera officia pastoralia, ut habetur in d. §. verum, in principio, quae omnia cum parochus exercuerit in parochianum, quamuis in loco exempto elegerit sepulturam, non mirum si Ecclesie parochiali debeatur quarta illa portio, respectu cuius non deficit, immo etiam viget ratio debita, cum tamen circa ius Episcopale supposita exemptione rationes omnes deficiant, ut modo considerauimus.

14. Illud tamen pro huius primae dubitationis complemento aduertendum duxi, quod Ecclesia exempta, quae habet capellas, vel populum non exemptum, tenetur Episcopo ad canonicam, prout per tex. in cap. ex ore, de priuilegiis, tenent Innocent. & Ioan. And. in cap. in nostro, de sepulturis. Lap. d. tract. §. quia, numero sexti. vers. secundo queritur vbi alid. eodem tract. cap. 4. quae §. 5. & quae §. 8. cum trib. sequentibus. Nisi populus pleno iure subiectus esset Ecclesiae exemptae, vbi alid. d. cap. quart. quae §. nona numero tertio.

15. Pleno autem iure dicuntur Ecclesiae ad aliquem pertinere quando utroque iure, id est in spiritualibus, & temporalibus eidem subiectae sunt, cap. quoniam, 21. de priuilegiis ubi glossa & in cap. cum & plantare, §. in Ecclesijs verbo pleno iure, eodem tit. quas ibi sequuntur Anton. numero vigesimo sexto Cardin. 1. Decius 12. & 16. Rebuff. in concordatis, tit. forma mandati, verbo plenum, Cardin. Tusc. lit. P. concl. 364. num. 3. Sayr. de censuris, libro primo capite 6. numer. 2.

16. Secundo dubitatur an haec Canonica debeatur, si fiat legatum Ecclesiae exemptae tempore mortis, subiectae vero tempore testamenti in quo sequentes distinguendi sunt casus. Primus si utroque tempore testamenti scilicet, & mortis exemptio sit, non debetur Canonica rationibus antea dictis. Secundus, si subdita sit tempore testamenti, exempta vero tempore mortis, non debetur quoque canonica; quia inspicitur conditio, & status temporis, quo legatum cedit; non vero qui legatur, l. post diem, ff. quando dies legati, l. quae legata, ff. de regulis iuris, Lap. d. §. quia de, numero 12. Tertius, si exempta sit tempore testamenti, subdita vero tempore mortis, debetur canonica, quia inspicendum tempus est mortis, non autem tempus testamenti, l. si cognatus, ff. de rebus dub. l. generaliter, §. si homini libero, ff. de fideicommiss. libert. vbi alid. d. cap. 4. q. 7. numero tertio. Denique an Regu-

lares eximantur à solutione quartae funeralium Episcopo debita agit Fr. Ludovic. Miranda d. 9^a. artic. 6. & disputatum fuit in Rota, ut videre est sequenti decisione.

R. P. D. Decano Licien. quarta funeralium. Luna 15. Ianuarij 1618.

17. D. Omini censuerunt Monasterium Clericorum Regularium non teneri ad solutionem quartae funeralium Reuerendissimo Episcopo, nam etsi de iure communi ista quarta spectet ad Episcopum, vel Parochum, Clement. dudum, de sepultis. cap. 1. & 4. cum alijs eod. tit. cap. cum quis pariter, eodem tit. in 6. attamen secus est quando Monasterium eximitur à dicta solutione, ad tex. in cap. priuilegia. distinct. 3. cap. in nostra, de sepultis. In calu autem, de quo agitur nendum praedictum Monasteriorum, sed etiam tota Religio est exempta à dicta solutione quartae funeralium, cum Paulus 1111. & Gregorius XIII. dictis Clericis Regularibus communicauerint omnia priuilegia alijs Regularibus concessa, quare censentur etiam communicata priuilegia exemptionis à dicta solutione quartae, inter quae adest priuilegium Iulij 11. concessum Minimis de anno 1506. & aliud eiusdem Pontificis concessum Minoribus de obseruantia anno 1511. sui Pontificatus 8. & aliud Pauli 111. concessum Minoribus ann 1544. & postremo aliud Pauli 11. concessum ordini Praedicatorum anno 1555. quae per extensum refert Archangelus Caracia de quarta funeralium, c. 1.

18. Neque obstat Concil. Tridentin. sess. 25. cap. 13. de reformat. quia cum istud Monasterium sit fundatum post publicationem Concilij, & quatenus esset fundatum ante, cum non esset solitum soluere dictam quartam, Concilium ei non obstat, ut declarauit Sanctissimus Pontifex Pius V. in sua Constitutione de anno 1567. quam refert Archangelus Caracia loco citato, Gutierrez de iuramento confirmatorio 2. par. c. 4. num. 3. Emmanuel Rodriguez in quae §. regul. tom. 1. quae §. 41. art. 2. & ita etiam resoluit Congregatio Illustrissimorum Interpretum, ut refert Rodriguez loco praedicto.

19. Quod autem hoc Monasterium fuerit fundatum post confirmationem Concilij, ex eo probatur, quia Concilium fuit confirmatum die 27. Ianuarij 1564. Religio autem Clericorum Regularium, fuit confirmata à Clemente 111. 14. Iunij 1524. unde per necesse inferendum est, quod hoc monasterium sit fundatum intra quadraginta annos, de quibus loquitur Concilium, & quatenus esset fundatum extra dictos quadraginta annos, non probatur quod esset solitum soluere quartam funeralium.

Neque est verum, quod praedicta Constitutio Pij Quinti fuerit reuocata per Gregorium XIII. ut in eius Bulla, quam refert Fauar. in manuali, cap. 27. in fin. quia cum dicta Bulla Pij plura contineret, per Gregorium redacta fuit ad terminos Concilij, ut censuit Congregatio Illustrissimorum Interpretum, ut refert Caracia loco citato, qui etiam in fine tractatus refert ipsam declarationem, & bene aduertit Gutier. loco citato.

Et ita fuit reſolutum vna parte tantum informante.

20. Tertio quaeri poteſt an ſint aliqui caſus iure exempti, in quibus quarta Episcopalis ex bonis, quæ Eccleſiæ, vel aliquibus locis pijs obueniunt, deduci non poſſit? Reſpondendum aliquot dati, quos enumerant Azgri. diſt. capit. 12. quaſtion. 7. Franciſc. Leo. d. capit. 14. à numero. 6. ſilueſt. d. verbo Canonica portio q. 4. Fr. Ludou. Miranda dicta quaſt. 48. art. 3. concl. 1. Rota in vna ſyracuſana quarta, die mercurij 5. Martij 1586. coram Illuſtriſſi. Seraph. relata per Quarantam in ſumm. Bullarij, verbo quarta episcopalis.

21. Primus igitur caſus eſt, quando aliquid relinquitur pauperibus in genere, quia tunc nulla debetur quarta gloſ. verbo decreuit, in cap. ſecund. de ſepulchris. vbi Innocent. numer. 1. & Abb. numer. 8. Bald. in l. id quod pauperibus, numero trigefimo verſic. addo tertiam rationem, C. de Episcopis & cler. Roman. conſ. 233. numer. ſecundo verſiculo tertio fallit, vbi Bald. de canonica Episcop. capit. quint. numero decimo & 11. & capit. 7. num. decimo quinto & 50. Tirac. de pia cauſa, prinſ. 28. Franciſc. Leo d. c. 14. numer. 9. Azgri. d. capit. 12. quaſtion. 9.

22. Ratio eſt, quia quando relinquitur pauperibus in genere relinquitur perſonis, non autem pijs locis; de relictis autem perſonis non detraditur quarta Episcopalis iuxta tex. in cap. ex parte, inter 29. de verborum ſignificat. vbi Bald. vbi proxime Fr. Ludouic. Miranda dicta quaſtion. quadrageſima octaua artic. 3. concl. 3. Fallit autem caſus iſte in relictis factis pauperibus certi loci, quia tunc legatum videtur factum intuitu illius loci, & ſic factum loco pio, vt poſt Ioan. Andr. limitant Abb. in d. c. 2. nu. 3. & Petr. de vbi d. loco.

23. Secundus caſus eſt, quando aliquid relinquitur pro ornamentis, cereis, fabrica Eccleſiæ, luminarijs, anniuertariis, vel pro faciendo choro, pictura, Calice ac alijs quæ ad perpetuum diuinum cultum legantur, vt eſt tex. in cap. ult. de teſtament. vbi Abb. numer. ſecundo. Couar. numer. quarto, vbi Bald. d. canon. Episcop. capit. ſext. Lap. de canon. port. p. 2. à numero vigefimo quarto. Valaſc. conſult. 105. numer. decimo tertio. Fr. Ludouic. Miranda d. quaſtione 48. artic. 3. concl. 1. Franciſc. Leo d. capit. 14. numer. ſexto Azgri. d. capit. 12. quaſtione 7. caſu 2. 4. & 5. Amplia etiam ſi relinquantur pro operibus pijs in genere, & executores diſtribuerint legatum in fabricam, luminaria, & ornamenta Eccleſiæ, vel in concernentia diuinum cultum, Couar. in d. capit. ult. num. ſeptimo, & ratio eſt, quia diſtributio, quam facit executor, cenſetur facta ab ipſo teſtatore l. vnum ex familia, §. 1. vbi Dyn. Bart. & Doſt. ff. de legatis 1. ſecus ſi executores diſtribuerent legatum in vſum non priuilegiatum locorum piorum. Idem eſt iudicium ſi legaretur aliquid pro prædictis ornamentis redimendis, ornandis, vel reparandis, Fr. Ludou. Miranda vbi proximo.

24. Quod verò non debeatur quarta de relictis pro reſtoratione Eccleſiæ matricis, ædificatione, & reparatione Eccleſiarum, monaſteriorum, hoſpitalium, & aliorum locorum piorum, probat expreſſe tex. in d. cap. ult. ibi, ſeu fabrica, & in diſt. cap. ex parte, ibi, vel ob fabricam. Procedit tamen hæc reſolutio ſecundum aliquos quando Eccleſia, cui legatum pro fabrica ſit, indiget ædificijs, aut reſtatione parietum, ſecus enim ſi his non indigeat, quia tunc ex legato fabricæ factum

ne fiat fraus Episcopis, aut parochiali quarta detrahitur, ita Fr. Ludouic. Miranda d. quaſtione quadrageſima octaua artic. 3. concl. 1. Couar. in d. capit. ult. numer. quarto verſ. eſt tamen, vbi didicit eſſe magis communem opinionem, Azgri. d. capit. 12. quaſtione tertia caſu 3. Verum contrarium tenuerunt Goffred. Cardin. Barbat. in d. capit. ult. relati ab eodem Couar. loco proxime citato, ſequitur Franciſc. Leo d. capite decim. quart. numero octauo per tex. in cap. vbi 12. quaſtione ſecunda, quia legatum Eccleſiæ non indigente ſeruandum eſt in futuram Eccleſiæ reſtationem, & reſtationem. In hoc denique opinionum conſtituunt Rota in dicta ſyracuſ. quarta, attendendam eſſe formam legati; ſi enim teſtator vult ſtatim, vel in ſingulos annos ſolui aliquid pro reſtatione Eccleſiæ, quæ reparatione non indigeat, tunc ſeruari poterit prior ſententia; ſi vero legat pro reſtatione Eccleſiæ, quoties ea indigebit, tunc poſterior ſententia contraria erit ſequenda, & ſub hoc articulo cadunt etiam relictis pro ſubſtentione Eccleſiæ reſpectu luminarium, ornamentorum, & aliorum ad cultum diuinum pertinentium, ex his namque non debetur quarta d. cap. ult. ſi vero vſus eſt indeterminatus, & non deſtinatus perpetuò cultui diuino, tunc debetur quarta, d. capit. ex parte, & capit. requiſiti de teſtament.

25. Tertius caſus eſt quando aliquid legatur, vbi omni anno fiat ſolemnnitas alicuius Sancti, vel quod in aliqua Eccleſia conſtituatur præbenda, vel altare, aut pulpitu, vel aliud huiusmodi, Innoc. in d. capit. ult. Franciſc. Leo d. capit. 14. numer. nono in princip. Azgri. d. capite 12. quaſt. 7. caſu 7. Fr. Ludou. Miranda d. quaſt. 48. artic. 3. concl. 1. verſ. quinto, vbi etiam quod de oblationibus non debetur quarta.

26. Quartus caſus eſt quando quis in vita donat Eccleſiæ, videlicet ex donatione inter viuos, per cap. de his, de ſepulch. & cap. 1. de ſtat. monach. reſolunt Azgri. d. capit. 12. quaſt. 7. caſu Fr. Ludou. Miranda d. q. 48. art. concl. 1. in fine.

27. Quintus caſus eſt quando legatur pro maritandis duabus puellis ſingulis annis, & pro vna puella conſanguinea: quia aut ſunt pauperes, & non debetur quarta, cum legatum ſit factum perſonis, & non locis, vt ſupra diximus: aut non ſunt pauperes, & vltra præſatam rationem militat alia ratio, quod tale legatum non dicitur pium, & ideo ex eo quarta non debetur, vt conſoluſum fuit per Rotam in dicta ſyracuſana quarta. Idem iuris eſt ſi quid legetur certo alicui clerico, vel leproſis, qui in certo loco curantur, vel religioſis in certo loco commorantibus, vel viduis peregrinis, vt alantur, ſilueſt. verbo Canonica portio, quaſt. 6. Azgri. d. capit. 12. quaſt. 10.

28. Quarto dubitatur an ex ijs, quæ hoſpitalibus, vel confraternitatibus relinquantur quarta Canonica debeatur? de qua quaſt. ſatis dictum eſt Alleg. 75 n. 43.

29. Quinto dubitatur vtrum debeatur quarta Episcopalis ſi quis ſubditus Episcopis leget aliquid Eccleſiæ extra diœceſim conſtituta? Negatiue reſpondebitur, quia cura illius Eccleſiæ non eſt penes Episcopum, Abb. in cap. requiſiti, de teſtament. Innocent. in cap. offici, & Ioan. Andr. in c. certificari, eodem tit. quos reſcit & ſequitur Azgri. d. c. 12. q. ult.

30 Sexto dubitatur, an Episcopus, cui legatum absolute relictum est, possit in simul canonicam vendicare portionem: in quo dubio affirmative respondendum; Ratio est, quia quando duo ex diverso capite, & à diversis personis debita concurrunt, & non datur animus compensandi ex parte legatis, utrumque debitum peti potest, iuvat l. Titia, 29. §. qui Marco, ff. annu. leg. sed quando legator absolute legat Episcopo, & locis piis, concurrunt duo ex diverso capite, & à diversis personis debita; deinde ex parte legantis, non proponitur animus compensandi, cum canonica portione: quare ita resolvunt per tex. in d. capit. officij, vers. quod si, Anon. ibi numero sexto Abb. 4. Conar. 3. & plures ex novioribus relati à Valdes. in addit. ad Xuar. l. i. tit. de las arbas ad numerum trigésimū sextum vers. sed pone, optime D. Barbosa in l. si cum dotem, §. si pater, numer. 31. ff. soluto matrimo. Dixi, absolute, quia si testator sub conditione legaverit Episcopo, ut contentus legato nihil amplius petat de canonica portione, & Episcopus acceptaverit, nihil amplius valebit exigere d. capit. officij, vers. consultationi.

31 Ratio est, quia quando legatur alicui eo adiecto; ut amplius non petat, eo ipso quod acceptat, videtur debito renuntiassse, tex. in d. capit. officij, ibi, renuntiassse, & c. iuncta reg. l. cum ab uno, 55. de legat. 2. reg. quod semel, reg. scienti, de reg. iura in 6. Alexand. in l. si cum dotem, 23. §. si pater, ff. soluto matrimo. num. 2. Roman. consil. 79. lib. 2. Socin. iun. cons. 173. numero tertio libro secundo Grass. §. legatum, questione 16. numero ult.

32 Unde, cum luctuosa nostris temporibus, & apud Hispanos subrogetur in locum canonicæ portionis, quæ modo in deuetudinem abiit apud nostros, si testator ea conditione legatum ab Episcopo relinquat, ut illo contentus luctuosam non exigat, si Episcopus legatum acceptet, luctuosam petere non poterit, ex supra dictis. Quando tamen beneficiarius testator absolute legat Episcopo, non poterit Episcopus legatum & luctuosam in simul retinere. Probatur manifeste, quia testator luctuosæ uere debitor est, neque enim illa exigitur ab aliqua Ecclesia inferiori, ut de canonica portione patet; deinde neque ab aliquo tertio, sed ab hærede, prout defunctum repræsentat, Naur. de spolijs cleric. §. 9. numero 7. Molina de iustit. tract. 2. dist. 147. colum. 10. Deinde testator debitor est non voluntarius, sed necessarius, quippe cum ex vi consuetudinis cogatur, velit, nolit luctuosam soluere, ut modo citati resolvunt, & ideo censetur legasse animo compensandi, iuxta resoluta per parentem meum in commentar. ad Ordin. Regiam Lusitan. libro quarto titulo trigésimo primo §. 9. numer. primo, ubi plures refert Doctores. Verum ubi testator modicum legat Episcopo, ut nihil amplius exigat, quamvis acceptet, si fraudem interuenisse probet, potest restituito, vel compensato legato integram exigere portionem, vel hodie luctuosam vendicare, dummodo tamen prudens, & sciens fraudem commissam, nihilominus non acceptet; ratio est, quia fraus, & dolus non debent alicui patrocinari, neque ut commodum consequatur, neque ut tertio præiudicium irrogetur, cap. intellectimus, de iudic. Clement. 2. §. verum, colum. penult. de sepultur.

33 Deueniendo iam ad quartam decimarum E-

piscopo debitam sciendum tempore primitiæ Ecclesiæ, cum Episcopi essent pauperes, statutum fuisse, ut ipsi de oblationibus matri Ecclesiæ factis sumerent medietatem, capit. antiquos, 10. questione 1. Procedente tempore ex parochialibus tantam tertiam oblationum, decimarum, tributorum, & frugum haberent, capite de his, cap. decernimus, ead. dist. 10. questione prima, & capit. constitutum, 16. questione 1. cum onere fabricæ Ecclesiarum, capite 1. & capit. unio, 10. q. 3. & de nostro Lusitanæ regno agendo idem colligitur ex capite prius, eadem causa & questione. Iure tamen recentiori quartam tantum deberi Episcopis, ex omnibus decimis Ecclesiarum parochialium sui Episcopatus sine ullo onere fabricæ probant tex. in d. cap. conuenerunt, de officio Ordin. & in capite de quarta, de præscript. præzis Episcop. par. 1. verbo decima, §. 10. pagina 125. Soar. de relig. tom. 1. libro primo de diuino cultu, capite 28. numero Francisc. Leo d. cap. 14. numero trigésimo tertio. ratione coniunctionis, & vniuersalis curæ, quam habet Episcopus in Ecclesijs subiectis post Innocent. in cap. requisisti, de testament. notant Tyndar. tract. de decimis, numero. 71. Moneta eodem tract. capite septimo questione secunda numero decimo quarto in fine, itaut in prædicta quarta decimarum, de iure communi fundatus sit, Tyndar. d. numero 71. Rebuff. de decimis, questione tertia numero decimo quarto, & questione septima numero 11. Moneta loco proxime citato, Rota decis. 31. numero quinto par. 1. diuersi. & decis. 402. numero primo par. 2. & in una Caurien. seu nullius iurisdictionis, 27. Iunij 1576. coram Laurentano, & in una Pacen. decim. 12. Februarii 1608. coram Illustrissimo Cardin. Sacro, & in Nouarien. decim. 15. Aprilis 1611. coram Illustriss. Cardinali Ludouiso, nunc Sanctissimo Domino nostro Gregorio Decimo quinto, Unde Rota eadem apud Seraphin. decis. 1449. n. 4. reprobat opinionem illorum, qui tenebant istam quartam non de iure communi, sed de consuetudine ad Episcopum pertinere. Hinc Episcopus dicitur habere coræquale ius cum parcho ratione dictæ quartæ, Rota in una Conchen. dell' Infantado, 18. Decembris 1617. coram R. P. D. Andrea. Bene verum est, quod non potest exigere immediate istam quartam à laicis, sed illam exigere debet à parcho, Seraphin. d. decis. 1449. num. 5. & 6.

35 Ex quibus primo inferitur hodie iure communi deberi Episcopis quartam decimationum ab Ecclesijs curatis, non autem ab ipsis Parochianis, nam parochiani tenentur Ecclesijs, Ecclesiæ vero Episcopis decimas soluere, secundum gloss. verbo decimationum, in d. c. conuenerunt.

36 Quando prædium non est in alicuius parochia situm, illius decimæ pertinent ad Episcopum, cap. quoniam, ubi Abb. num. 2. & 4. cap. dudum, gloss. verbo iure communi in cap. cum contingat, de decimis, Rebuff. d. q. 7. numero 8. Tyndar. d. tract. num. 69. Azzi. institut. moral. part. 1. lib. 7. cap. 36. quest. 9. & censuit Rota in una Pacen. decimarum dell' Hebrero 9. Iunij 1903. & 21. Iunij 1604. coram Reuerendissimo D. Coccino Rote Decano, & in una Placentina decimarum personalium de Trugillo, 18. Martij 1616. coram R. P. D. Buratto, & in una Conchen. decimarum dell' Infantado, 18. Decemb. 1617. coram Andrea.

37 Idem dicendum est, ubi Parochia non sunt distinctæ, Tyndar. & Azzi. proxime citati, Rota in una Civitaten. decimarum 26. Martij, & 28. Iunij 1618. coram R. P. D. Verispio.

38 Inferitur ſecundo nulla monaſteria, vel Eccleſias inferiores, exceptis Parochialibus, debere iſtam quartam, attento iure cõmuni, cum eodem iure ad nullas alias Eccleſias pertineant decimæ, ex quibus iſta quarta detrahitur. Vnde ſequitur illam eſſe legis diœceſanæ, *Cochier. de iuriſdict. Ordin. in exemplis parte prima quaſt. 15. numero ſexto à qua exempta ſunt monaſteria, Abb. in capit. 1. de ſtatu monachor. Bertachin. tract. de Epifcopo, libro quarto parte ſecunda quaſtione trigeſima quinta numero 80. quos refert, & ſequitur Cochier. d. par. 1. quaſtione 16.*

16 Inferitur tertio conſuetudinem poſſe variare circa ſolutionem huius quartæ decimationum, poteſt enim in totum tollere illam, cum præſcribi valeat contra Epifcopum, d. capit. de quarta, vnde hodie tertia decimationum ab aliquibus Eccleſiis debetur Epifcopis, ab aliis vero nec tertia, nec quarta. Et in aliquot Epifcopatibus hæc tertia, vel quarta decimationum debetur Capitulis Eccleſiarum Cathedralium propter ſeparationem factam inter Epifcopos, & Capitula ex conuentione illorum, ex quo tamen non ſequitur iſtam quartam, vel tertiam non eſſe ius Epifcopale ſua natura. Hinc Canonica partio de qua ſupra egimus, Epifcopo, vel Eccleſiæ parochiali debita pro parte, vel in totum conſuetudine, ſeu præſcriptione poteſt tolli, & ad id ſine titulo ſufficit tempus quadraginta annorum, ita poſt Panormit. & Silueſt. reſoluit Fr. Ludovic. Miranda d. 9. 48. art. 5. concl. 2.

40 Cathedralicum, quod ob honorem Cathedralis Epifcopalis ſic vocatur d. capit. conuerſente, de offic. Ordin. capit. paſtoralis, de donat. Flam. de conſident. quaſtione 15. numero quinto vltra procuracionem Epifcopis debetur, gloſ. in ſumm. & capite 1. & capit. inter cetera, 10. q. 3. Franciſc. Leo d. capit. 14. numero quinto praxis Epifcopalis par. 1. verbo ius Cathedralicum.

41 Vbi in §. 1. aſſerit, quod debetur per Presbyteros ſuis Epifcopis, & quod ſolet dari pro feſto Natiuitatis, & Reſurrectionis Domini, & in §. 4.

42 Reſoluit, quod non poteſt præſcribi, licet per contrariam conſuetudinem, poſſit aliter introduci, de quo etiam Aloyſ. Ricci. in praxi aurea reſoluit. 182.

43 Taxam autem huiusmodi cathedralitici ponit gloſ. in d. cap. conuerſente, de officio Ordin. verbo duos ſolidos, qui ſoluendi ſunt ſecundum taxam, quæ antiquitus ſolui conſuevit, Bald. conſil. 23. volum. 1. quem refert Aloyſ. Ricci. d. reſolut. 182. n. 1. Surd. conſ. 454 n. 12.

44 Sed quia ſolidorum valor conformis non eſt, immo varius attenda diuerſa prouinciarum taxatione, vt per Conar. libro primo variar. cap. 11. numero 3. & de veter. numiſm. cap. 6. numero 5. Gregor. l. 9. verbo de Oro, tit. 4. part. 5. Gutier. de iuram. confirmat. part. 1. capite ſeptimo, num. quarto, Surd. conſil. 454 n. 11. Molina de iuriſt. tract. 2. diſput. 278. verſ. dubium tamen eſt, Chriſtoph. de Paz in ſcholijs ad leges ſtyli. l. 84. à nu. 1. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 51. numero 14. adeo attendenda eſt diuerſarum cathedralium conſuetudo bona, & rationalis in eius taxatione, praxis Epifcopalis d. verbo in Cathedralicum, §. 2. Aloyſ. Ricci. d. reſolut. 182. numero primo in fine, praxis nonis Epifcop. parte ſecunda capite ſecundo, numero vigeſimo.

vbi reſoluit etiam quod cum Cathedralicum detur in ſignum ſubiectiõis, & in honorem Cathedralis, nullo tempore præſcribi poteſt quominus debeatur, in parte tamen præſcribi poſſe tenent Abb. in cap. paſtoralis, de donat. Henrig. Bottæ de ſynodo Epifcopi part. ſecunda numero 90. Vnde licet pleno iure liberaretur Eccleſia adhuc non cenſeretur remiſſum Cathedralicum, niſi expreſſe ponatur gloſ. in d. capit. paſtoralis, nemo enim cenſetur eſſe ſine ſubiectiõne, alioquin cenſeretur accephalus, capit. nulla ratione, diſtinct. 93. Regulares tamen ab illius præſtatione ſunt exempti, capite inter cetera, 10. quaſt. 3.

SYMMA R I V M.

1 Doctores referuntur qui de charitativo ſubſidio tractarunt.

2 Charitativum ſubſidium dicitur charitatis auxilium, quia à principio ex charitate peti debet, non per vim extorqueri.

3 Charitativum ſubſidium petitur quando redditus propria Eccleſia non ſufficiunt.

4 Diuites poſſunt compelli officio iudicis ad dandam eleemoſynam egenibus tempore magna famis, & neceſſitatu.

5 Epifcopus, ſubſiſtente manifeſta, & rationali cauſa, poteſt ſubditos clericos compellere, ad charitativum ſubſidium ſoluendum.

6 Iudex in cauſa propria poteſt eſſe Epifcopus ſubſiſtente manifeſta, & rationali cauſa, quæ ſpectet ad dignitatem, & honorem Eccleſiæ.

7 Epifcopi, Archiepiſcopi, Primates, ſeu Patriarchæ in ciuitatibus, & diœceſibus ſuis poſſunt data manifeſta & rationali cauſa ſubditos ad ſubſidium charitativum cogere.

8 Charitativum ſubſidium exigere poteſt Epifcopus electus & confirmatus, licet nondum conſecratus.

9 Archiepiſcopus, Primas, & Patriarcha ab Eccleſijs, & clericis ſuæ prouinciæ extra diœceſim ſuam iure ſubſidium charitativum exigere non poſſunt.

10 Adminiſtrator, ſeu coadiutor datus Epifcopo per Papam, vel Eccleſiæ Cathedrali vacanti, poteſt à ſubditis illius Eccleſiæ exigere charitativum ſubſidium.

11 Charitativum ſubſidium debet Epifcopus exigere cum conſilio Capituli ſui, & clericorum.

12 Vicarius generalis Epifcopi non poteſt charitativum ſubſidium exigere, niſi ſpeciali ipſius Epifcopi mandato.

13 Capitulum ſede Epifcopali vacante poteſt charitativum ſubſidium exigere.

14 Capitulum ſede vacante non poteſt ſtatutum concedere, quo charitativum ſubſidium in futurum ex parte minuetur.

15 Cardinales in Eccleſijs ſuorum titularum charitativum ſubſidium petere poſſunt.

16 Legatus Papa habet ius exigendi charitativum ſubſidium ab Eccleſijs prouinciæ ſibi delegatæ.

17 Prelati Epifcopo inferiores non poſſunt de iure ſubſidium charitativum exigere; ſed privilegio, vel conſuetudine.

18 Abbates, vel priores non poſſunt exigere charitativum ſubſidium ab Eccleſijs ſecularibus, vel Regularibus monaſterijs ſibi non plenè iure ſubiectis.